

ספרות עברית וכללית

לבתי ספר בחינוך החרדי

הוראות

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון – מחזה	(30×1)	–	30	נקודות
פרק שני – שירה חדשה	(25×2)	–	50	נקודות
פרק שלישי – רשימות	(20×1)	–	20	נקודות
סך הכול		–	100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – מחזה (30 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 1–2.

לישרים תהילה / רמח"ל

1. ענו על שני הסעיפים א–ב.

א. "עד אמונים, לא יכזב; ויפיה כזבים, עד שקר" (משלי, י"ד, ה').

הסבירו את הקשר בין דברי פסוק זה ובין ההתנהגות של שכל וההתנהגות של תרמית במחזה. בתשובתכם כתבו גם על המשמעות האלגורית של שכל ותרמית. (18 נקודות)

ב. לפניכם קטע ובו דברים שתרמית אומרת לרהב. קראו את הקטע, וענו על השאלה שאחריו.

פִּי כָּל הַדָּר יִפְיֶה כָּל יִפְעֶתֶה,
לוֹלִי מְזֻמּוֹתַי וְנִכְלִי רְבוּ,
כָּלֶם כְּאִין, מֵאֶפֶס נִחְשְׁבוּ.

על פי דברים אלה, כיצד מאופיינת החברות בין תרמית ובין רהב? הסבירו את דבריכם. (12 נקודות)

2. ענו על שני הסעיפים א–ב.

א. לפניכם קטע ובו דברים שסכלות אומרת לתהילה. קראו את הקטע, וענו על השאלה שאחריו.

רְהַב לְאֵטוּ אֶת תְּרֻמֵי בִיעֵר
מִתְהַלְכִים הִיוּ, עַת נִרְאָה פֶּתַע
עָרוֹב מֵאֵד כָּבֵד (לְבִי יִנוּעַ
מִדִּי אֲדַבֵּר); דָּב, נִמְר וְשִׁחַל
רְבִים כְּחוֹל הַיָּם, וַיִּתְצְבוּ
אוֹתָם כְּשֶׁה אָחַד לְטֹרֵף גַּם יַחַד.

מה היה המראה שראתה סכלות, וכיצד תיאור המראה השפיע על תהילה? (18 נקודות)

ב. לפניכם קטע ובו דברים שתהילה אומרת לסכלות, קראו את הקטע, וענו על השאלה שאחריו.

הֵן קָנְאוּ עֲתֵה חֵיתוֹ בִיעֵר
עַל תוֹף בְּנֵי אָדָם, עוֹלֹת יְדִימוּ.
אֲמֹנִם מִתִּי רִשְׁעָה אֱלֹה פִּלְטוּ,
אֵף לֹא עֵדֵן גָּמְרוּ
כָּל הַמְּסֻבּוֹת, לֹא רָאוּ עֵינֵינוּ

הסבירו את דברי הנחמה הנרמזים בדברים אלה. (12 נקודות)

פרק שני – שירה חדשה (50 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 3–6 (לכל שאלה – 25 נקודות).

3. קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

בטול / צ' יאיר

כְּבִיתִי בְּלִבִּי
אֶת כָּל מְאוּוֵי,
מְחִיתִי מְרוּחִי
כָּל גְּעֻגוּעֵי,
רוֹקְנֹתִי אֶת נְפְשִׁי
מִכָּל רְצוּנוֹתַי –

אֲזִי יִצְקֶתָּ רְצוֹנְךָ
בְּכָלִי הָרִיק,
זָרִם חִפְצְךָ
בְּאֶפֶיִק הַחֶרֶב,
וְגַחְלֹתַי הַכְּבוֹיָה –
גְּצָךְ שְׁלֵהֵב.

א. כיצד מוטיב ההתרוקנות וההתמלאות בא לידי ביטוי בשיר? הסבירו את התרומה של מוטיב זה לבניית משמעות השיר.

(15 נקודות)

ב. בחרו בשתיים מן המטפורות בשיר, והסבירו את תרומתן להבנת הרעיון המרכזי בו. (10 נקודות)

4. קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

פְּרָחַס אָב / א' מרגלית

לְבָנוּ כְּמוֹ פְּעוּט, לְפָנֶיךָ אָבִי. שְׁמַעְכִּיר הַנִּיר בְּכַתְּמֵי קוּיִם וְאוֹמֵר לְנַפְשׁוֹ: שְׁמֵשׁ עֲשִׂיתִי, כּוֹכְבִים. שְׁהוֹלֵךְ אֶל הָאֵשׁ בְּלִי אֵימָה בְּחֻשְׁבוֹ: צַעְצוּעוֹ. שְׁעוּלָה בַּחוּמָה וְרוֹכֵן בְּשִׁלְוָה, וְתַהוֹם פְּעוּרָה לְרַגְלוֹ - וְאוֹרֵב הַסְּכוּן.	4 בית	אָבִי, לְבָנוּ כְּמוֹ פְּעוּט לְפָנֶיךָ. כְּמוֹ פְּעוּט שְׁמַמִּיר הַמְּאוֹת בְּאֶגְרוֹת, עַל כִּי נוֹצְצוֹת הֵן לְמַרְאֵית. כְּמוֹ פְּעוּט שְׁכָל הָעוֹלָם וְכָל הָעוֹלָמוֹת לֹא יִשׂוּוּ לְפָנָיו סְפָרִיּוֹת עַל מְקָלוֹת.	1 בית
כְּמוֹ פְּעוּט, שְׁמַעְכֶּר לְרַחוּבָהוּ נִגְמָר בְּשִׁבִילוֹ הָעוֹלָם; שְׁעוּמָד לְמִשְׁפַּט אָבִיהוּ מְבִישׁ וְנִכְלָם וְרִכּוֹן.	5 בית	שְׁנוֹתָן כָּל זְמָנוּ בְּשִׁבִיל לְטִיל בְּגָנִים וְחוֹזֵר רְצוּץ, וְשָׁלְלוּ - עֲלִים מְשֻׁלְכֵי עֲצִים וְשָׁרִיטוֹת אֶגְרוֹפוֹ הַקְּמוּץ.	3 בית
כְּמוֹ פְּעוּט שְׁנִבְעַת פְּתָאֵם שְׁצוּעַק קוֹל תְּהוֹם: אָבִי אָבִי!	6 בית		

א. השיר מתאר תהליך של התפכחות.

הציגו תהליך זה, והסבירו את משמעותו. (15 נקודות)

ב. הסבירו את התרומה של האנפורה בשיר לבניית משמעותו. (10 נקודות)

5. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

סְלָמוֹת / ה. תראל

קְשָׁה הַטְּפוּס -

בְּסֵלָם הָאָרֶץ -

אֶל

זֶהְרֵי הָרְקִיעַ.

קְשָׁה הַטְּפוּס,

מְמֹשֶׁךְ וְאֵטִי,

רְצוּף

טְלִטְלוֹת וּמְאֻבָּקִים.

אוֹיָה -

מֵה קָלָה -

הָעֲלִיָּה הָעֲלִיָּזָה

הַמְהִירָה

אֶל מְרוֹמֵי הַמְּגֻלָּה

הַמּוֹבִילָה

לְתֵהוֹם!!!

מהו הניגוד המרכזי בשיר? הסבירו את תרומתו לבניית משמעות השיר.

הדגימו את דבריכם.

שיר שלא נלמד

6. קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחוריו.

ספר תלים* / א' מירסקי

בְּבֵית הַכְּנִסֶּת עַל־שִׁלְחֹן הָיָה מְנַח
סֵפֶר תְּלִים פְּשׁוּט, בְּלִי שְׁעַר וּמְקַמֵּט,
וְהוּא לֹא פְתוּחַ לֹא סָגוּר, כְּמוֹ נִשְׁמֵט
מִיַּד אָדָם, אוֹ כְּאִילוֹ כָּאֵן נִשְׁכַּח.

דָּפְיוֹ הָיוּ שְׁחוּרִים וּתְפוּחִים שׁוּלְיוֹ,
כְּסֵפֶר הַתּוֹים שְׁלִמְנִגּוֹן זָקוּ,
לְנִפְשׁ כָּל־אָדָם נִגּוֹן הוּא בּוֹ תְקוּן,
כְּנִגְדֵי כָל־קִפְיֵטל - אִישׁ וּמְכַאֲבִיו.

לֹא פְרוּשִׁים בְּסֵפֶר, רַק מְזִמּוּרִיו לְבָד,
כָּל־הַקּוֹרֵא בּוֹ - הוּא לוֹ מְחַבֵּר,
בּוֹ יֵשִׁיחַ אֶת־נַפְשׁוֹ וְכֹל שְׁלוֹ חֶסֶר, -
וְלִמְעַן מְכַאֲבִיו אֲלִיוֹ שְׁלַחְתִּי יָד.

תש"ח

* ספר תלים הוא ספר תהילים (שם זה מוזכר במסכת עבודה זרה, דף י"ט, עמ' א)

- א. כיצד הפתגם "אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו" (משנה, מסכת אבות, פרק ד, משנה כ) בא לידי ביטוי בשיר זה? הסבירו והדגימו את דבריכם. (17 נקודות)
- ב. בחרו מן השיר בשורה או בבית שנגעו לליבכם, והסבירו מה נגע לליבכם בשורה או בבית שבחרתם. (8 נקודות)

פרק שלישי – רשימות (20 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 7–8.

7. קרב הבלימה / א' מרגלית

לפניכם ציטוט מן הסיפור "קרב הבלימה", קראו אותו, וענו על השאלה שאחריו.
"יש פסגות רוחניות שניתן להגיע אליהן רק לאחר טיפוס על הררי הענות והסבל".
הסבירו והדגו כיצד הדברים שבציטוט באים לידי ביטוי בשתי העלילות שבסיפור.

8. הלילה / הרב דוד זריצקי

ענו על שני הסעיפים א–ב.

- א. הסבירו את התרומה של מוטיב הספירה להבנת הרעיון המרכזי ברשימה "הלילה". הדגו את דבריכם. (10 נקודות)
- ב. ההאנשה והניגודים בונים את המשמעות של הרשימה "הלילה".
הסבירו והדגו קביעה זו. (10 נקודות)

בהצלחה!